

Vážený pán Erdey,
Vážení členovia maďarskej delegácie,

V mene slovenskej vládnej delegácie ďakujem za pozvanie do Budapešti na ďalšie rokovanie o realizácii Rozsudku Medzinárodného súdneho dvora vo veci Sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros. Podľa programu dnešného rokovania máme podrobne prerokovať návrh dohody, ktorú slovenská strana predložila 19. decembra 2006. Zloženie oboch delegácií na dnešnom rokovaní nasvedčuje tomu, že riešenie právnych otázok bude stredobodom diskusie.

Dovoľte mi však na úvod reagovať všeobecnejšie.

Opätovne musím konštatovať, že napriek rokovaniam sa strany nedokázali dohodnúť na konkrétnych záveroch implementácie rozsudku MSD. Strany sa nedohodli ani na odpovediach na otázky, s ktorými obe strany súhlasili a pracovné skupiny dostali na ich vypracovanie mandát. Nedohodli sme sa ani na technických otázkach, hoci niekedy bolo možné povedať, že názory strán sa zblížili. Príkladom je návrh slovenskej strany na vypracovanie SEA pre celý zmluvný úsek Dunaja a EIA na niektorých úsekoch, obe s účasťou tretej strany. Kým slovenská strana si predstavovala výraznejšie zapojenie napríklad Európskej komisie, maďarská strana, aj ústami maďarskej ministerky zahraničných vecí, deklarovala, že si tretiu stranu nepraje, prípadne len ako pomoc v technických otázkach.

Slovenská vládna delegácia je názoru, že rokovania boli doteraz neúspešné, pretože Maďarská vládna delegácia nesprávne transponovala do našich vzájomných rokovaní Článok 4 Rámcovej smernice o vode (WFD), a to o cieľoch a výnimkách (the objectives and exceptions), ktoré ciele, a ako ich je treba aplikovať. Ďalej, maďarské transponovanie Článku 4.7, autorizácia pre nové modifikácie a rozvoj, ktoré ovplyvňujú vodné prostredie, napríklad nové vodné elektrárne i zlepšenie plavebných podmienok, transponovala do rokovaní tak, aby vytvárali dojem právnej neistoty pre rozvoj projektov na Dunaji.

Preto nám aj dlhšie trvalo vypracovanie Návrhu Metodickéj príručky na vypracovanie SEA v zmysle Zápisnice z nášho rokovania 7. marca v Bratislave, Článok 4, bod c. Tento návrh (Methodical guidance on the Assessment of Gabčíkovo–Nagymaros Project concerning the construction and operation of the Gabčíkovo–Nagymaros System of Locks significantly affecting Nature 2000 sites, surrounding habitats and areas, and primary important for the European Policy) Vám teraz odovzdávam.

Slovenská strana nesúhlasí s ekonomickým ani ekologickým poškodením, ktoré vyplývajú z doteraz prezentovaných návrhov maďarskou stranou. Pre slovenskú stranu je nepochopiteľné, že maďarská strana sa z politických dôvodov, sama svojimi krokmi ekonomicky a ekologicky poškodzuje. Podľa Zmluvy by ste dnes boli obohacovaní 2000 GWh elektrickej energie ročne. V celom zmluvnom úseku Dunaja by existovali ideálne plavebné podmienky s minimálnou údržbou a ekologické a iné otázky by už boli vyriešené. Takto vytvorené podmienky by mali synergetický pozitívny vplyv na hospodársky a sociálny rozvoj nielen priamo dotknutého regiónu, ale globálne aj na stav maďarského hospodárstva a spoločnosti.

Vo vzťahu k slovenskému návrhu z decembra 2006 poznamenávam, že vychádza z viacerých maďarských návrhov prednesených v rámci technickej a ekonomickej skupiny. Maďarská strana uviedla, že 50% - 50% percentné stavebné plnenie už nie je možné realizovať. Uviedla, že preto je z hľadiska úžitkov potrebné nové rozdelenie. Maďarská strana uviedla, že podľa jej predstáv by mala byť slovenská strana obohacovaná „podstatnou časťou“ z takmer 2980 GWh ročne z produkcie Gabčíkovskej elektrárne. Navrhovaných 2570 GWh ročne zodpovedá Vašej predstave o „podstatnej časti“. Tento podiel vychádza zo slovenského hydroenergetického potenciálu

v tomto úseku Dunaja a zohľadňuje rovnice definované maďarskou stranou, ktoré vychádzajú z nepotvrdeného 30% plnenia maďarských investícií na projekte. V tejto hodnote nie je zahrnutý pomer hodnoty medzi špičkovou a priebežnou energiou, ktorý uviedla Agnes Kelemen (Ministerstvo hospodárstva a dopravy MR) a to 1,6 násobok hodnoty priebežnej vyrábanej energie.

Čo sa týka plavebných podmienok, slovenská strana, vzhľadom na neplnenie maďarských záväzkov zo Zmluvy 1977, považujeme za spravodlivé, aby maďarská strana vytvorila podobné plavebné podmienky v úseku Sap – Budapešť, aké vytvorila a udržiava slovenská strana v úseku Dunaja Bratislava – Sap. Maďarsko doteraz nespĺnilo svoje medzinárodnoprávne záväzky na stavebné plnenie, preto Slovensko nemá dôvod sa finančne podieľať na údržbe úseku Dunaja pod Sapom, ale je ochotné zúčastniť sa na príslušných prácach.

Slovenská strana si je od začiatku rokovaní o implementácii Rozsudku vedomá, že dostavanie Vodného diela Nagymaros je pre maďarskú stranu najzávažnejším problémom. Čo sa týka Vodného diela Nagymaros, slovenská strana od začiatku jasne vyjadrila niekoľko možných riešení:

1. Maďarská strana dokončí vodné dielo podľa Zmluvy 1977 a vznikne dohoda o miere špičkovej výroby energie v zmysle Zmluvy 1977, žiadne alebo určité špičkovanie výroby energie.
2. Maďarská strana splní ciele Zmluvy 1977 podľa Rámcovej Dohody 1998 a vznikne dohoda o miere špičkovej výroby energie.
3. Maďarská strana nepostaví dolný stupeň a toto potvrdí v dodatku ku Zmluve 1977. V tomto prípade bude potvrdené Vaše vyjadrenie, že 50% - 50% percentné stavebné plnenie už nie je možné realizovať. Preto, z hľadiska úžitkov, v zmysle naplnenia cieľov Zmluvy 1977, je potrebné nové rozdelenie úžitkov, týkajúce sa výroby energie, plavby, a plnenia ostatných cieľov Zmluvy 1977.

Keďže maďarská strana vo vzťahu k slovenskej strane explicitne neodmietla žiadne z uvedených riešení, aj keď si „neželá o dolnom stupni rokovať a diskutovať“, všetky tri alternatívy ostávajú zatiaľ z nášho pohľadu otvorené.

Dovoľte mi, aby som stručne porovnal výhody variantov s dolným stupňom a bez neho:

1. Ak dolný stupeň bude postavený a budú splnené ciele zmluvy 1977, potom maďarská strana získa nasledujúce úžitky:
  - Viac energie ako je projektovaný výkon hydroelektrárne Nagymaros.
  - Zlepšenú ochranu územia pred povodňami (aj v Budapešti).
  - Zlepšenie prírodných podmienok v inundácii, prepláchnutie a zavodnenie ramien pod Sapom, namiesto ich prehĺbenia bagrovaním.
  - Zlepšenie plavebných podmienok a zníženie nákladov na údržbu plavebnej dráhy a nákladov na plavbu v úseku od Sapu po Budapešť.
  - Zmenšenie emisií CO₂ z výroby obnoviteľnej a bezodpadovej elektrickej energie a zníženie emisií prevedením časti dopravy z cesty na vodu. Tým predpokladáme aj zmenšenie transportu cez Budapešť.
  - Minimálne náklady na vodohospodársky manažment, ktorý má vzniknúť na základe smernice o vode.
2. Ak dolný stupeň nebude postavený potom zrejme použité riešenie podobné tomu, ktoré bolo navrhnuté v roku 1999, čo pre Maďarsko bude znamenať:
  - Nevyužitie maďarského hydroenergetického potenciálu.

- Dodatočné náklady na zníženie emisií.
- Náklady na vybudovanie a údržbu plavebnej dráhy a doplnenie dopravnej siete.
- Nutnosť a náklady na vybagrovanie a vyčistenie ramien.
- Náklady na sťaženú lodnú dopravu a zmenšenie tonáže lodí.
- Nákladný vodohospodársky manažment
- Dodatočné náklady na infraštruktúru.

Vzhľadom na súčasnú situáciu v rokovaní navrhujem pokračovať v spoločnej príprave SEA a zároveň hľadať schodnú dohodu o riešení, ktorým preklenieme obdobie, pokiaľ sa nepreukáže predpokladaný vplyv projektu a navrhovaných opatrení na prírodné prostredie.

Pri rokovaníach by sme nemali zabudnúť na úžitky, ktoré prináša rozvoj lodnej dopravy, výstavba vodných elektrární, priehrad pre rozvoj ľudstva. Infraštruktúrne projekty, akými sú hydroelektrárne, zlepšenie plavebných podmienok, protipovodňová ochrana, a podobne, prístupujú k environmentálnym dôsledkom v predstihu a vytvárajú ochranné opatrenia. Príkladom môže byť zásobovanie vodou riečnych ramien, podpora hydrofilných biotopov, podpora špecifickej biodiverzity.

Európska komisia podporuje vnútrozemskú vodnú dopravu a tiež Dunajskú vodnú cestu vedúcu do Strednej a Východnej Európy. Spomenuté úžitky je možné očakávať nielen v doprave nákladov v smere východ – západ ale aj v zmenšení emisií.

Veľké hydroelektrárne so zdržou i rezervoárom môžu byť atraktívne, keď sa na ne pozeráme komplexne a v kontexte celej synergie vznikajúcej z mnohých úžitkových vlastností, ako je to v prípade Projektu Gabčíkovo-Nagymaros: energia, plavba, zásobovanie vodou, dopĺňanie zásob podzemných vôd, opatrenia proti povodňiam a suchu, rozvoj územia, šport a rekreácia a v neposlednom rade aj ekologická obnova a funkcia inundácie. Ak sa na vec pozeráme len z energetického hľadiska, veľké vodné elektrárne, navyše, majú možnosť vyrábať špičkovú energiu, môžu regulovať kmitočet, a je ich možné používať aj ako okamžitú bezpečnostnú náhradu za vypadnuté iné zdroje energie, vrátane veternej. Samozrejme, námietky môžu byť v tom, že hydroelektrárne menia morfológiu rieky. Na druhej strane existujú spôsoby minimalizovať takéto účinky. Čo sa týka zmien riečnej morfológie v úseku Vodného diela Nagymaros, tieto zmeny budú minimálne, brehy Dunaja sa nezmenia a v časti územia budú dokonca pozitívne, ak ich porovnáваме z predchádzajúcim vývojom. Slovenská strana je presvedčená, že aj takýto jej názor je v súlade s názorom a politikou Európskej Komisie. V takomto duchu, aj s uvažovaním možnosti postavenia a nepostavenia dolného stupňa, sme pripravili Návrh na vypracovanie SEA, ktorý som Vám dnes odovzdal.

Záverom chcem upozorniť, že základom súčasných rozdielov medzi delegáciami sú rozdiely v chápaní vplyvu na prírodné prostredie a v transpozícií do rokovaní predovšetkým Rámcovej smernice o vode. Navrhujem, aby sa touto otázkou zaoberala Komisia Európskej únie.

Ďakujem, dámy a páni, za Vašu pozornosť.